

Hemşirelik Öğrencilerinin Bağlanma Stillерinin Belirlenmesi

Determination of Nursing Students Attachment Styles

Latife UTAŞ AKHAN

ÖZ

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu tanımlayıcı araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulunda eğitim gören hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma 3-14 Ocak 2011 tarihleri arasında, 491 öğrenciden, araştırmaya katılmayı kabul eden 383 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında, demografik bilgi toplama formu ile Griffin & Bartholomew (1994) tarafından geliştirilip, Sümer & Güngör tarafından (1999) geçerlilik güvenirliği yapılan ilişkiler ölçeği anketi kullanılmıştır. Bağlanma stili kayıtsız olan öğrencilerin alkol-sigara kullanımının yüksek olduğu; sosyal güvencesi olan öğrencilerin güvenli olarak bağlandıkları; bağlanma stilleri arasında cinsiyete göre farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Kadınların korkulu bağlanma biçimi, erkeklerin ise kayıtsız bağlanma stiline sahip oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin anne eğitimi azaldığında korkulu bağlanma stiline, arttığında ise kayıtsız bağlanma stiline olduğu saptanmıştır. Baba eğitimi ve yaş aralığının öğrencilerin bağlanma stili üzerinde herhangi bir etki oluşturmadığı belirlenmiştir. Bağlanma stiline, alkol- sigara kullanımı gibi alışkanlıkları etkilediği; sosyal güvencenin olup olmaması ve anne eğitim düzeylerinin bağlanma stillerinin belirlenmesinde rol oynadığı; bağlanma stilleri arasında cinsiyete göre farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma stilleri, Sigara kullanımı, Alkol kullanımı, Eğitim düzeyi, Sosyal güvence

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the attachment styles of the nursing students. The samples for this descriptive research have been conducted by the nursing students of a state School of Health. The research was conducted between 03 – 14th of January, 2011 with 383 students among 491 who agreed to participate in the research. In order to gather the data, demographic data collection form and the relationships scale inventory which was developed by Griffin & Bartholomew (1994) and of which the reliability of validity was conducted by Sümer & Güngör (1994) were used. It is determined that the students with indifferent attachment style have high level of alcohol-cigarette consumption and that having social security affects the attachment styles of the students in a safe manner and that there are differences in the attachment styles depending on the gender. It is found that women have an anxious attachment style while men have an indifferent attachment style. It is established that fearful attachment style appears when the level of maternal education is low and the indifferent style of attachment appears when it is higher. It is identified that paternal education and age range does not affect the student's attachment style. It is determined that the style of attachment affects the habits like alcohol consumption and smoking and that the presence of a social security and the level of maternal education have a role in identifying the styles of attachment and that there are differences in styles of attachment depending on the gender.

Keywords: Styles of attachment, Cigarette consumption, Alcohol consumption, Education level, Social security

Latife UTAŞ AKHAN (✉)

Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Zonguldak, Türkiye

Bulent Ecevit University, School of Health, Zonguldak, Turkey

latifeutasakhan@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received : 05.03.2013

Kabul Tarihi/Accepted : 02.09.2013

GİRİŞ

Bağlanma, insanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar olarak tanımlanmaktadır (Güngör, 2001; Morsünbül & Tümen 2008). Nesne ilişkileri ve psikodinamik yaklaşımı temel alan Bowlby, iki yıl süresince çocukların ebeveynlerinden ayrılmaya gösterdikleri tepkiyi inceleyerek günümüze uzanan kuramını oluşturmuştur (Bayhan & Işıtan, 2010; Çalışır, 2009; Erözkan, 2004; Görgün et al., 2010; Tüzün & Sayar, 2006). Bağlanma davranışı; bağlanan kişi korktuğunda, yorgun düştüğünde ya da hastalandığında açık bir şekilde ortaya çıkma eğilimindedir. Bağlanma figürü olan kişi koruyucu ve sakinleştirici bir tutum sergilediğinde ve yardım sağladığında bağlanma davranışı azalır. Bir bağlanma figürünün varlığı ve bireye karşı duyarlı oluşu bağlanan kişide güçlü bir güvenlik hissi sağlar (Haliloğlu, 2008; Winnicott, 1997). Bağlanma davranışı erken çocukluk döneminde açıkça görülmekle birlikte özellikle stresli zamanlarda olmak üzere tüm hayat boyunca gözlemlenebilmektedir (Bozkurt, 2008; Deniz, 2006; Haliloğlu, 2008). Bowlby de bunu "hangi yaşta olursa olsun kişiler zorluklarla karşılaştıklarında, arkalarında yardımlarına koşacak bir ya da daha fazla kişinin bulunduğundan emin olduklarında, en üst düzeyde mutlu hissederler ve yeteneklerini en iyi şekilde ortaya koyarlar" şeklinde açıklamıştır (Bayhan & Işıtan, 2010; Çalışır, 2009).

Çocuklarda, ebeveynlerine yakın olma isteği varlığı yanında çocukların kendilerini güvende hissetmelerinde bakım veren birey ile yaşanan ilişkinin merkezi öneme sahip olduğu belirtilmiştir (Tüzün & Sayar, 2006). Bunun yanı sıra Bartholomew & Horowitz, bağlanmanın erken dönem tanımlarından yola çıkarak, Bowlby'nin orijinal teorisinde öne sürülen kendilik ve diğere ilişkin iki tür içsel çalışan modeli bir araya getirmiş ve dört kategori modeli adını verdikleri bir yetişkin bağlanma biçimi modeli tanımlamışlardır. Bu 'Dörtlü Bağlanma Modeli'ne göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız bağlanma şekilleri bulunduğu kabul edilmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Bağlanma kuramı, geçmişte bebeklik ve çocukluk dönemlerine ve bu dönemdeki temel bakım veren birey ile çocuk arasındaki ilişkiye odaklanırken, günümüzde yetişkinlere sosyal ve romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal, bilişsel ve davranışsal özellikleri anlamak için de kullanılan bir modeldir (Çalışır, 2009). Yaşamın başlangıcında görülen ilk sosyal davranış, bebek ile anne arasındaki bağlanma olsa da bağlanma stilleri ilerideki sevgi ilişkilerinin belirlenmesinde, bireyin sosyal ortama uyumunda öncü bir nitelik taşımaktadır. Bağlanma ilişkisindeki yoksunluk ve yetersizlikler, yetişkin kişilik yapısında ve kişilerarası ilişkilerinde çeşitli sorunların ortaya çıkabileceğinin işareti olarak kabul edilmektedir (Soysal, 2005).

Bağlanma stilleri ergenlik döneminde, ergenlerin bağlanma davranışlarını ve ilgilerini ebeveynlerinden çok akranlarına yönlendirdikleri için değişikliğe uğrar. Ergenlikteki bu değişiklikler sırasında, ergenin çocukken bakımını üstlenen bireylere karşı geliştirmiş olduğu bağlanma ilişkisi önemli rol oynar. Ancak ergenin ebeveyn figürlerinden akran gruplarına doğru yönelmesine rağmen, erken bağlanma ilişkisi ergen için kalıcı ve güçlü bir etkiye sahiptir (Çalışır, 2009). Shaver & Brennan

(1992) tarafından 242 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada, bağlanma biçiminin bireyin kişiliği üzerindeki etkilerine yönelik önemli sonuçlar elde edilmiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin daha az kaygılı, daha dışa dönük; kaçınılmalı bağlanma stiline sahip öğrencilerin ise daha uyumsuz ve depresif oldukları; korkulu bağlananların da sosyal ilişkilerden kaçınan ve duygusal ilişki kuramayan yetişkinler oldukları saptanmıştır (Deniz, 2006).

Hemşirelik mesleği insan ilişkilerine dayalı bir meslek olduğundan, sağlık alanında çalışacak olan hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerinin kendini tanıma, mesleğe bağlanma, sorumluluk alma davranışlarını etkileyeceği düşünüldüğünden yapılan bu tanımlayıcı çalışma ile hemşirelik öğrencilerinin bağlanma şekillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, 03-14 Ocak 2011 tarihlerinde bir devlet üniversitesinin Sağlık Yüksekokulunda; kurumdan gerekli yazılı izinler alındıktan ve araştırmanın amacı ve özellikleri açıklandıktan sonra araştırmaya katılmayı kabul eden 1.,2.,3.,4. sınıfa devam eden toplam 491 hemşirelik öğrencisinden sözel izinler alınarak araştırmaya katılmayı kabul eden 383 öğrenci ile yapılmıştır.

Çalışmanın verileri anket yöntemi ve 'İlişkiler Ölçeği Anketi' (İÖA) ile toplanmıştır. Anket formu araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket formu 17 sorudan oluşan, öğrencilerin bireysel özelliklerini içeren (sınıf, yaş, cinsiyet, sosyal güvence, anne-babanın eğitimi ve mesleği, kardeş sayısı, anne-babanın sağ olup-olmadığı, aylık gelir bilgisi, en çok harcamanın neye ayrıldığı ve ikamet edilen yer hakkında) sorulardan oluşmuştur. Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanması Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmış olan İlişkiler Ölçeği Anketi dört bağlanma stilini (güvenli, kayıtsız, korkulu, saplantılı) ölçmeyi amaçlamaktadır. Yazarlardan gerekli izinler alınarak kullanılan ölçek, 17 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan 7 aralıklı ölçekler üzerinde kendilerini ne derecede tanımladığını belirtmeleri istenmiştir; (1= beni hiç tanımlamıyor, 7= tamamen beni tanımlıyor). Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer madde ile ölçülmüştür. Alt ölçeklerden alınan puana göre katılımcılar bağlanma stilleri içinde hangi grupta en yüksek puan aldıysa o grupta değerlendirilmiştir. Ölçeğin yurtdışı çalışmalarında İÖA alt ölçeklerinin görece düşük düzeyde iç tutarlılık katsayılarına sahip olduğu, ancak kabul edilebilir düzeyde 'test tekrar test' güvenilirliğine sahip olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Türk örnekleme üzerinde geçerlilik- güvenilirlik çalışmalarında 'test tekrar test' yöntemi ile tüm boyutlarda güvenilirlik katsayıları 0.54 ile 0.61 arasında değişen değerlerde hesaplanmıştır. Katılımcılara sınıf ortamında, sınav dönemi seçilerek veri toplama araçları dağıtılmış; araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler de süre kısıtlaması olmaksızın anket ve ölçeği cevaplandırmışlardır. Araştırmanın amacı açıklanmış ve aydınlatılmış onamlar alınmıştır. Veriler bilgisayar ortamında, SPSS 16.0 paket programı ile yüzdelik, t-testi, Anova, Kruskal Wallis Analizi ve Mann Whitney U testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Alkol-sigara kullanımları ile ilişkiler ölçeği alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamaları 13.11 ± 2.36 olarak bulunmuştur. Alkol-sigara kullanan öğrencilerin kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamalarının, alkol-sigara kullanmayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0.03$) (Tablo 1).

Anne eğitimi düzeyi, üniversite düzeyinde olanların kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamaları 14.00 ± 1.63 bulunmuştur. Annesi üniversite düzeyinde eğitim almış katılımcıların kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamalarının, anne eğitimi okur-yazar olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p=0.05$).

Anne eğitimi ortaokul düzeyinde olan öğrencilerin korkulu bağlanma alt grup puan ortalamaları 11.10 ± 2.29 olarak bulunmuştur. Anne eğitimi ortaokul düzeyinde olanların korkulu bağlanma alt grup puan ortalamaları, anne eğitimi lisans eğitimi ve üzerinde olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0.02$) (Tablo 2).

Kadın katılımcıların korkulu bağlanma alt grup puan ortalamaları $10,59 \pm 2,01$ olarak bulunmuştur. Kadın katılımcıların

korkulu bağlanma alt grup puan ortalamaları, cinsiyeti erkek olan katılımcılara göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p=0.00$).

Erkek olan öğrencilerin kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamaları $3,35 \pm 1,75$ olarak bulunmuştur. Erkek olan öğrencilerin kayıtsız bağlanma alt grup puan ortalamaları, kadın olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p=0.08$) (Tablo 3).

Sosyal güvencesi olan öğrencilerin güvenli bağlanma puan ortalamaları 15.00 ± 2.73 bulunmuştur. Sosyal güvencesi olan öğrencilerin güvenli bağlanma puan ortalamalarının sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0.00$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin bağlanma şekillerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, ilişkiler ölçeği anketi (İÖA)'nın alt boyutlarının alkol-sigara kullanımına bağlı dağılımları incelendiğinde alkol-sigara kullanan öğrencilerin kayıtsız bağlanma puan ortalamaları önemli derecede yüksektir ($p=0.03$) (Tablo 1). Görgün'ün öğrencilerde madde kullanımı ve anne babaya bağlanma biçimleri ile ilişkisini inceleyen çalışmasında, alkol

Tablo 1: İlişki Ölçeği Anketi Alt Grup Puan Ortalamalarının Alkol ve Sigara Kullanımına Göre Dağılımları

İÖA Alt Grupları	Alkol /Sigara Kullanımı				F	p
	Evet (n=42)		Hayır (n=341)			
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS		
Güvenli	7.72	1.50	8.36	1.60	0.06	1.02
Korkulu	10.09	3.51	9.41	1.97	1.76	0.18
Saplantılı	6.71	1.55	7.96	1.60	0.04	0.82
Kayıtsız	15.00	2.73	12.82	1.78	3.43	0.03*
Toplam	39.52	9.29	38.55	6.95	5.29	2.05

$p < 0.05$.

Tablo 2: İlişki Ölçeği Anketi Alt Grup Puan Ortalamalarının Anne Eğitimine Göre Dağılımı

İÖA Alt Grupları	Anne Eğitimi														F	p
	Okur-Yazar Değil (n: 8)		Okur-Yazar (n: 36)		İlkokul (n: 215)		Ortaokul (n: 37)		Lise (n: 54)		Üniversite (n: 10)		Lisans ve Üzeri (n: 3)			
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS		
Güvenli	10.3	2.40	11.1	1.55	10.7	1.78	10.5	2.03	11.1	2.11	11.2	2.29	9.66	2.08	1.07	0.37
Korkulu	10.8	2.44	9.83	2.13	10.4	1.88	11.1	2.29	9.85	1.89	10.0	1.69	9.33	4.50	2.37	0.02*
Saplantılı	6.92	1.38	7.25	1.90	6.93	1.55	7.16	1.74	6.46	1.42	7.50	1.84	7.00	2.64	1.36	0.23
Kayıtsız	12.7	1.72	12.3	2.34	12.8	1.72	13.4	1.75	12.9	1.95	14.0	1.63	11.6	2.51	2.07	0.05*
Toplam	40.7	7.94	40.4	7.92	40.9	6.93	42.2	7.81	40.4	7.37	42.7	7.45	37.6	11.7	6.87	0.67

$p < 0.05$.

Tablo 3: İlişki Ölçeği Anketi Alt Grup Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

İÖA Alt Grupları	Kadın (n: 298)		Erkek (n: 85)		F	p
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS		
Güvenli	10.77	1.86	10.94	2.04	0.69	0.48
Korkulu	10.59	2.01	9.65	1.96	3.78	0.00*
Saplantılı	6.88	1.56	7.10	1.71	1.12	0.26
Kayıtsız	12.75	1.85	13.35	1.75	2.65	0.008*
Toplam	40.99	7.28	41.04	7.46	8.24	0.748

$p < 0.05$.

Tablo 4: İlişki Ölçeği Anketi Alt Grup Puan Ortalamalarının Sosyal Güvenceye Göre Dağılımı

İÖA Alt Grupları	Var (n: 351)		Yok (n: 32)		F	p
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS		
Güvenli	15.00	2.73	10.94	2.04	0.69	0.00*
Korkulu	9.59	2.01	8.65	1.96	2.78	0.32
Saplantılı	6.88	1.56	7.10	0.71	1.12	0.26
Kayıtsız	11.74	1.85	12.35	1.75	2.64	0.35
Toplam	43.21	8.15	39.04	6.46	7.23	0.93

$P = 0.000^*$

kullanımının güvensiz bağlanma ile ilişkili olduğu, olumlu bağlanma özellikleri gösterenlerde madde kullanımının daha az olduğu belirtilmektedir (Görgün, 2009). Marchiori ve ark.'nın yaptıkları çalışmada ise, alkol kullanımının algılanan yetersiz ilgi ve güvensiz bağlanma ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Marchiori et al., 1999). Bu sonuçlar, bizim çalışmamızla farklılık göstermektedir. Kassel ve ark.'nın üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada ise, kayıtsız bağlanma biçimi ile alkol/madde kullanımı arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, çalışmamız bulguları ile paralellik göstermektedir (Kassel et al., 2007). Madde kullanımı yaygınlığı bakımından erişkinlik dönemi kadar ergenlik döneminin de önemli olduğu bilinmektedir (Kağıtçıbaşı, 2005; Ünal & Özcan, 2000). Madde kullanımı ile ilgili risk unsurlarından biri de ergenin aile ile olan bağlanma ilişkisidir (Gördeles Beşer, 2009). Bu bağlamda madde kullanımının bağlanma stili ile ilişkili olduğu da söylenebilir.

Öğrencilerin ilişkiler ölçeği anketinin alt gruplarının anne eğitimine göre dağılımına bakıldığında (Tablo 2); anne eğitimi ortaokul düzeyinde olanlarda korkulu bağlanma puan ortalaması, anne eğitimi lisans eğitimi ve üzerinde olanlara göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır ($p = 0.02$). Ayrıca anne eğitimi üniversite düzeyinde olanlarda da kayıtsız bağlanma stili, anne eğitimi okur-yazar düzeyinde olanlara göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır ($p = 0.05$). Görgün, anne eğitiminin yükselmesinin çocuklarda sıkıntı ve sorunlarla karşılaşma durumlarında sorun çözme davranışını ve bağlanma şeklini etkilediğini belirtmektedir (Görgün, 2009). Erözkan, bakım verenin eğitim düzeyinin ve çocuğa karşı gösterdiği tutumun çocuğun bağlanma stiline

korkulu ve kaygılı yönde geliştirdiğini belirtmektedir (Erözkan, 2011).

Öğrencilerin ilişkiler ölçeği anketinin alt boyutlarının cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında (Tablo 3), kadınlarda korkulu bağlanma puan ortalamaları yüksek derecede anlamlı çıkarken, erkeklerde kayıtsız bağlanma puan ortalamaları diğer bağlanma stillerine göre daha anlamlı çıkmıştır ($p < 0.05$). Erözkan'ın yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha güvenli, kız öğrencilerin ise daha korkulu bağlanma stiline sahip oldukları belirtilmiştir (Erözkan, 2011). Sümer ve Güngör (1999), yaptıkları çalışmada ailelerin hoşgörü ile yaklaştıkları erkek çocukların daha güvenli bağlandıklarını belirtirken; Konyalıoğlu (2002), üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha güvenli bağlandıklarını belirtmektedir. Bu bulgular çalışmamızı destekler niteliktedir. Geleneksel olarak Türk ailelerinde çocuk yetiştirme yaklaşımları doğrultusunda, cinsiyet rollerine ilişkin olarak kız ve erkek çocuklarına olan yüklem biçimlerinin farklılaşması nedeniyle kız ve erkek çocukları tarafından farklı bağlanma stilleri geliştirildiğini düşünmekteyiz.

Toplumumuzda kadınların yetiştirilme tarzı, kadının sürekli baskı altında olması korkulu bağlanma stiline anlamlı çıkmasında etkili olabilir. Nitekim İlbars, kişiliğin oluşumunda kültürel etmenlerin ve çocuk yetiştirme tarzlarının önemini vurgulamıştır (İlbars, 1987). Çağımızda kadınlarla erkeklerin karşılaştırılması ve erkeklerin kadınlardan üstün tutulması erkeklerde kayıtsız bağlanma stiline anlamlı çıkmasına neden olabilir. Erol, biyolojik cinsiyetin toplumsal cinsiyete dönüştüğünü ve modern

toplumlarda dahi erkeklerin kadınlardan üstün tutularak kadının baskı altında kalabildiğini belirtmektedir (Erol, 2008). Haliloğlu (2008), ilköğretim 9. sınıf öğrencilerinde bağlanma stilleriyle ilgili olan yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin korkulu bağlanma puanlarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğunu; Çelik (2004) ise yine üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin yakın ilişkilerde daha korkulu bağlandıklarını belirtmektedir.

İÖA alt gruplarının sosyal güvenceye göre dağılımına bakıldığında (Tablo 4); sosyal güvencesi olanların güvenli bağlanma puan ortalaması, diğer bağlanma stillerine göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p=0.00$). Kağıtçıbaşı, öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada sosyal güvenceye sahip olan öğrencilerin daha güvenli bağlandıklarını belirtmektedir (Kağıtçıbaşı, 2005; Yıldız, 2012). Bowlby, bağlanma kuramında bireyin güvenlik ihtiyaçlarının karşılandığı bir ortamda daha çok çevresel uyaranlara tepki verebileceğini ve başarılı kişilerarası ilişkiler kurabileceğini (Sümer & Güngör, 1999); Yıldız da, herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmanın özellikle ilerleyen yaşlarda güvenli bağlanmayı arttırdığını belirtmektedir (Yıldız, 2012). Öğrencilerin karşılaşabilecekleri herhangi bir sağlık sorununda kendilerini güvende hissettirecek sağlık sigortasının olmasının, güvenli bağlanma stilini desteklediğini söyleyebiliriz.

SONUÇLAR

Üniversite öğrencileri ile yapılan bu çalışmada, bağlanma stili kayıtsız olan öğrencilerin alkol-sigara kullanımının daha yüksek olduğu; sosyal güvencesi olan öğrencilerin güvenli olarak bağlandıkları, öğrencilerin anne eğitim düzeyleri azaldıkça korkulu bağlanma stiline ulaştığı, anne eğitim düzeyi arttıkça da kayıtsız bağlanma stiline ulaştığı; bağlanma stilleri arasında cinsiyet farklılıkları olduğu; erkek öğrencilerin kayıtsız bağlanma stiline, kız öğrencilerin ise korkulu bağlanma stiline sahip oldukları bulunmuştur.

Baba eğitimi ve yaş aralığının öğrencilerin bağlanma stili üzerinde herhangi bir etki oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, bağlanma şekillerinin hem öğrenciler hem de ebeveynler tarafından tanınması ve basın-yayın organları aracılığıyla topluma sağlıklı cinsiyet rollerinin benimsenmesi ile ilgili olarak çeşitli eğitici yayınlar yapılması, üniversiteler aracılığıyla yeni anne-baba olacak ebeveynlere yönelik seminerler ve anne-baba okulu eğitim çalışmaları yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Bartholomew, K. , & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults, *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Bayhan, P., & Işitan, S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(20), 33-44.
- Bozkurt, S. (2006). Temas biçimleriyle bağlanma stilleri ve kişilerarası şemalar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gestalt Terapi Dergisi*, 4(2).

- Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 1, 240-255.
- Çelik, Ş. (2004). The effects of an attachment-oriented-psychoeducational-group-training on improving the preoccupied attachment styles of university students. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Doktora Tezi, Ankara
- Deniz, M. E. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk-utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Education Research*, 22, 89-99.
- Erol, M. (2008). Toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 199-219.
- Erözkan, A. (2004). Romantik ilişkilerde reddedilmeye dayalı incinebilirlik, bilişsel değerlendirme ve başa çıkma. Muğla Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doktora Tezi, Muğla.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Gördeles Beşer, N., & Çam, O. (2009). Suça yatkın ergenlerde olumlu kişilerarası ilişkiler geliştirme programının etkinliğinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10, 226-232.
- Görgün, S. (2009). K.T.Ü. Öğrencilerinde madde kullanımı ve anne babaya bağlanma biçimleri ile ilişkisi Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Görgün S., Tiryaki A., & Topbaş M. (2010) Üniversite öğrencilerinde madde kullanma ve anne babaya bağlanma biçimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 305-312.
- Güngör, A. (2001). Development of the shame scale. Validity and reliability studies. *Turkish Psychological counseling and Guidance Journal*, 2(15), 17-22.
- Haliloğlu, S. (2008). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, bağlanma biçimleri ve işlevsel olmayan tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Malatya ili örneği). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- İlbars, Z. (1987). Kişiliğin oluşmasındaki kültürel etmenler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 31(1.2), 201-211.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implication for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422.
- Kassel, J.D., Wardle, M., & Roberts, J.E. (2007). Adult attachment security and college students substance use. *Addict Behaviors*, 32, 1164-1176.
- Konyalioğlu, A.P (2002). Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Marchiori, E; Loschi, S; Marconi, PL; Mioni, D; Pavan, L. (1999). Dependence locus of control, parental bonding and personality disorders, a study in alcoholics and controls. *Alcohol and Alcoholism*, 34(3), 396-401.

- Morsünbül, Ü. & Tümen, B. (2008). Ergenlik döneminde kimlik ve bağlanma ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1), 25.
- Soysal, A. Ş; Bodur, Ş., İşeri, E., & Şenol S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 8, 88-89.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stillerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Tüzün O. & Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Ünal, S; Özcan, E. (2000). Depresyonda hazırlayıcı, ortaya çıkarıcı ve koruyucu etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(1), 41-48.
- Yıldız, M. (2012). Bağlanma kuramı açısından yaşlılık dönemine genel bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 1-30.
- Winnicott, D.W. (1997). *Oyun ve gerçeklik ("Playing and Reality")*. Çev: Birkan T, İstanbul: Metis Yayıncılık Ltd.